УДК 631.164.23

ОСОБЛИВОСТІ МОНІТОРИНГУ В ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТАХ З ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА

Олександр Сергійович БАЛАН
д.е.н., доцент кафедри обліку, аналізу та аудиту Одеського національного політехнічного університету
E-mail: shurabalan@gmail.com

Олена Анатоліївна КОТЛЯР
магістр кафедри обліку, аналізу та аудиту Одеського національного політехнічного університету
E-mail: elena_kotliar@mail.ua

Анотація. Проведено аналіз та визначено особливості моніторингу виробництва біопалива, що мають місце при реалізації інвестиційних проектів, як основу побудови обліково-аналітичних інструментів з їх урахуванням надалі.

Аннотация. Проведен анализ и определены особенности мониторинга производства биотоплива, которые имеют место при реализации инвестиционных проектов, в качестве основы построения учетно-аналитических инструментов с их учетом в дальнейшем.

***Ключові слова**: моніторинг, виробництво біопалива, інвестиції, інвестиційний проект.*
***Ключевые слова:** мониторинг, производство биотоплива, инвестиции, инвестиционный проект.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. В Україні розвиток виробництва та використання біопалива стримується й відстає як від внутрішніх потреб країн, так і світової динаміки її розвитку. З цього погляду перед вітчизняною наукою постає невідкладне завдання дослідити проблему наукового і практичного формування ефективного організаційно-технологічного й економічного механізму функціонування ринку біомаси і біопалива в широкому аспекті появи нового сегмента національної економіки [1].

Важливою складовою наукових і практичних рішень стають висновки стосовно того, що в інтересах ефективного розвитку нового сегмента економіки необхідно задіяти наукові, організаційні та економічні фактори для поєднання інтересів як виробників біомаси, так і виробників біопалива, що вже достатньо вивчено такими авторами як Скрипниченко В.А. [2], Ряузова Т.В. [3].

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано розв'язання проблеми.

В цей же час, ефективне виробництво біопалива в інвестиційних проектах, не можливе без моніторингу. Моніторинг виробництва біопалива має свої особливості, що робить, які відображені в науковій літературі недостатньо для практичного застосування, що і робить позначену тему актуальною.

Метою статті є визначення особливостей моніторингу виробництва біопалива, що мають місце при реалізації інвестиційних проектів, як основу побудови обліково-аналітичних інструментів надалі.

Викладу основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На сьогоднішній день існуючі проблеми виробництва біопалива на промисловому підприємстві прямим чином впливають на моніторинг у цій сфері діяльності. Серед цих проблем можна виділити: зосередження сировини, сезонність сировини, складна технологія виробництва біопалива, фінансування виробництва біопалива, недосконаліть нормативної бази.

Як справедливо вказує Дудар В.Т. [4], величезною проблемою є те, що більша половина сировини з якої можна було б виготовляти біологічне пальне, спрямована на експорт у країни Європи, для забезпечення їх власних потреб. Це повинно стати тривожним сигналом для керів-

ництва держави, адже виробництво біопалива в Україні не лише б забезпечило посилення енергетичної незалежності, а й дало поштовх для розвитку більшості галузей державної економіки.

Гомонай М.В [5] вважає, що виробники сезонно виробляють біопаливо та якщо є можливість, складують його і потім розпродають впродовж року. В іншому випадку продають за кордон, де є постійний попит на цей продукт. Без сезонних простоїв можуть працювати лише великі підприємства і заводи масового виробництва продуктивністю від 3 т/год.

На думку Калетніка Г.М., Пришляка В.М. [6] в Україні є наявний енергетичний потенціал органічної біомаси і достатня науково-технічна база для розвитку виробництва біопалив на її основі, зокрема біоетанолу. Перероблення відходів біоетанольного виробництва шляхом метанового бродіння дає змогу зменшити енергоспоживання на 45–90%, підвищити конкурентоспроможність біоетанолу та покращити екологічний стан навколишнього середовища. Світова спільнота удосконалює та розвиває біоенергетику на базі розробки та впровадження інноваційних, наукоємких технологій рідких і газоподібних біопалив. З метою зменшення залежності України від наукоємких технологій зарубіжних країн, доцільно проводити власні фундаментальні, комплексні дослідження для створення новітніх ресурсо та енергозберігаючих технологій переробки рослинної сировини в біопаливо.

Ряузова Т.В. [3] вважає, що Україна має нагальну потребу у фінансуванні відновлюваної енергетики, яка в змозі розширити діапазон доступних джерел енергії, зміцнити енергетичну безпеку країни. На даний час біопаливо є одним із найбільших за обсягами використання видів НВДЕ в Україні. Але, незважаючи на декларацію щодо усвідомлення потреби розширення використання НВДЕ з боку різних гілок влади та низки нормативно-законодавчих актів, які стосуються розвитку цих джерел, реальних кроків до їх впровадження зроблено досить мало. Біоенергетика в Україні має широкий спектр сировинних ресурсів, а також технологічну та промислову базу для розвитку промисловості з виробництва

На думку Лукянихіної О.А., Вакуленко І.А. [7], розвиток біопалива суттєво уповільнює недосконаліть нормативно-правової бази. Результатом цього є зменшення інвестицій у цю сферу та низький рівень конкурентоспроможності приватних підприємств монополістів з виробництва та постачання альтернативних енергоносіїв.

Проблемами моніторингу виробництва біопалива займаються багато вчених, але все ж таки залишається чимало невирішених питань науково-практичного змісту, що потребують подальшого дослідження та вирішення.

Пропонується класифікація біопалива з виділення особливостей сировини, які впливають на обліково-аналітичні інструменти моніторингу виробництва біопалива в табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація біопалива [8, 9, 10]

Агрегатний стан	Сировина	Особливості інвестиційних проектів з виробництва біопалива
1	2	3
Тверді біопалива	дрова, горбилі, рейки	- необхідна точна форма
	деревна кора	- низький сорт (високий вміст вологи, золи і низькими сипучими властивостями)
	брикети з тирси і соломи	- екологічно чистий продукт - проблематичне транспортування,зберігання і споживання
	деревне вугілля	- екологічно чистий продукт - висока ціна
	деревна тріска, тирса	- проблематичне транспортування, - доцільне використання тільки в лісових районах
Тверді біопалива	деревні гранули (пелети)	- екологічно чистий продукт
		- безвідходний вид палива - не у всіх регіонах країни можна придбати необхідну кількість пелет для опалення - потрібно робити запас на опалювальний сезон - для зберігання необхідно спеціальне приміщення

Таблиця 1 (продовження)

	соняшникове лушпиння, кукурудзяна качан та ін	- екологічно чистий продукт - зручне транспортування і зберігання - сезонність - в різні регіонах країни різна кількість сировини
	сушений гній	- натуральна сировина
	механічно зневоднені опади стічних вод	- необмежене джерело сировини - необхідна велика кількість сировини
Тверді біопалива	механічно зневоднені опади стічних вод	- необмежене джерело сировини - необхідна велика кількість сировини
	тверді побутові відходи	- необмежене джерело сировини - необхідна велика кількість сировини
Рідкі біопалива	біоетанол	- сезонність - складна технологія переробки - отруйний - при використання завдає шкоди живим організмам
	біобутанол	- сезонність - отруйний, але більш безпечний ніж біоетанол
	біометанол	- отруйний - безбарвне полум'я може призвести до аварії - сезонність використання - низький ККД
	біонафта	- відсутність сировинної бази - біологічна ліквідація
	біодизель	- екологічно чистий продукт - поновлюване джерело енергії - сезонність використання - короткочасне зберігання (близько 3 місяців)
	рослинні масла	- поновлюване джерело енергії
	біобензин	- при згорянні речовини отруйний - пожежонебезпечний - необхідне певне зберігання - нафта відносно не поновлюване джерело енергії
Газоподібні біопалива	біогаз	- для установок необхідний теплий клімат
	диметиловий ефір	- екологічно чистий продукт - необхідне певне зберігання
	біоводень	- поновлюване джерело енергії

Особливості біопалива впливають на обліково-аналітичні інструменти проведення моніторингу виробництва біопалива.

Існує тісний взаємозв'язок між особливостями виробництва біопалива, обсягом та характером інвестицій, сроками окупості інвестиційних проектів, та відповідно, обліково-аналітичними інструментами моніторингу цих інвестиційних проектів. (рис.1.).

Саме цим обумовлена необхідність розробки обліково-аналітичних інструментів моніторингу виробництва біопалива.

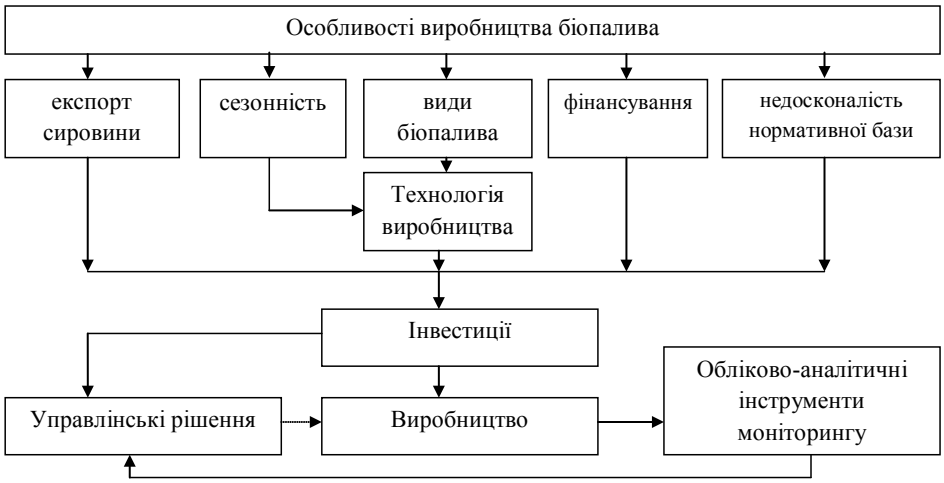

Рис. 1. Вплив особливостей виробництва біопалива на формування обліково-аналітичних інструментів моніторингу

Методи моніторингу виробництва біопалива – способи визначення доцільності довгострокового вкладення капіталу (інвестицій) у різні об'єкти (галузі) з метою оцінки перспектив їхньої прибутковості й окупності. Вибір методів і критеріїв моніторингу залежить від специфіки проекту, закладених у ньому нововведень (інновацій), типу галузі і ряду інших факторів. Остаточне ж рішення приймається замовником (підприємцем і т.п.), узгоджується з інвестором, партнерами, контрагентами й іншими зацікавленими особами.

Отже, моніторинг виробництва біопалива – це безперервний процес, який передбачає певний перелік взаємопов'язаних етапів, які повторюються один за одним, кінцевою метою якого є постійне удосконалення процесу виробництва біопалива та зниження його собівартості.

Список використаних джерел:

1. Чибіскова Г. С. Виникнення міжнародних ринків біопалива: можливості для україни / Г. С. Чибіскова // Актуальні проблеми економіки. − 2007. − № 5 (71). − С. 32 – 40.

2. Скрипниченко В. А. Інноваційні аспекти виробництва біопалива на Україні: стан, проблеми, перспективи / В. А. Скрипниченко // Економічні науки. – 2012. – №1 (56). – С. 30-36.

3. Ряузова Т. В. Розвиток біопаливного сегмента ПЕК в Україні / Т. В. Ряузова //Формування ринкової економіки. – 2011. – № 26. – С. 299-312.

4. Дудар В. Т. Актуальні проблеми формування і функціонування ринку біопалива в Україні / В. Т. Дудар // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. - 2010. – С.181-184.

5. Гомонай М. В. Производство топливных брикетов. Древесное сырье, оборудование, технологии,режимы работы: монография. / М. В. Гомонай – М.: МГУЛ (Московский государственный университет леса), 2006. − 160 с.

6. Біопаливо: ефективність його виробництва та споживання в АПК України: навч. посіб. / Калетнік Г. М., В. М. Пришляк – К.: «Хай-Тек Прес»,2010. - 312с.

7. Лукянихіна О. А., Вакуленко І. А. Визначення напрямків розвитку альтернативної енергетики у контексті виробництва біопалива / О. А. Лукянихіна, І. А. Вакуленко//Вісник СумДУ. – 2011. – № 1. – С. 27-33.

8. Балан О. С. Управління процесом прийняття інвестиційних рішень на підприємствах виробничої сфери: монографія / О. С. Балан. – Одеса: ВМВ, 2014. – 420 с.

9. Філиппова С. В., Балан О. С. Формування конкурентоспроможності економіки регіону Українського Причорномор'я: монографія / С. В. Філиппова, О. С. Балан – Одеса: Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2012. – 492 с

10. Філиппова С. В., Левицька А. В. Проблемні питання моніторингу процесу формування ціни на електроенергію тепловими енергогенеруючими компаніями: монографія / С. В. Філиппова, А. В. Левицька – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2013. – 223 с.